PACIS

INTER CAROLVM .V. IMP. CAES. AVG. ET Franciſcum Primum Galliarum Regem Chriſtianiſſ. ad aquas Mortuas in agro Narbonis initæ, Deſcriptio.

Per Cornelium Scrib. Grapheum, Clariſſ. vrbi Antuerpień. à Secretis.

Eiuſdem ob Cœſareum ex Hiſpaniis per medias Gallias in patriam, ac præcipuè in ſuæ Maieſt. Vrbem Antuerpiam reditum, Gratulatio.

His acceſſere & alia haud iniucunda.

OPT, MAX,

FORTVNATISS. INVICTISSIMOQVE ET PIENTISS. PRIN CIPI, DIVO CA- ROLO QVINTO, IMP. CAES. SEMPER AVG.

SVmme hominum Princeps, Heroum maxime, Cæſar
CAROLE, Chriſtiadûm ô caput, ô noua gloria, mundi
CAROLE delicium, Europæ tutorque, paterque,
O decus auguſtum, ô celſi quem rector Olympi
Cunctarum poſuit ſupremo in culmine rerum,

Et summo Imperio præ aliis mortalibus uni
Donauit, quem Turca ferox, quem barbarus hostis
Iure timent, dextramque tuam, gladiumque seuærum
Horrescunt trepidi: ô qui maiestate uerenda
Ora refers metuenda Dei, sedemque locumque
Illius in terris, & ab alto tradita cœlo
Sceptra tenes, sacraque manu ipsum insigne Tonantis
Qui gestas orbem, huc oculos, huc lumina miti
Vortito contuitu, nostrum hunc spectato benignus
Conatum, exprom ptoque sinu, blandisque lacertis
Suscipito hoc nostrum, nostrum hoc quodcunque, dicatum
DIVE tibi donum, tamen immortale, perenne,
Cœleste, æternum donum, quod plurima nunquam
Secula sustulerint, quod non corruperit ulla
Ætatum series, nempe alta ex ætheris arce
Munere Diuorum tandem ad mortalia regna
Denuissæ Pacis simulachrum, Pacis amicæ
Effigiem uiuam, bene pulchræ uirginis illam
Cœlestis formæ speciem, qualem æthere in alto
Cœlicolæ aspiciunt, quam non mortalis Apelles
Quisquam, aut Protogenes humana industrius arte
Aut minio aut alio ducens quocunque colore
Exhibuit: neque enim digitus mortalis id ipsum
Quiuisset: uerum Aonio de uertice nostra
Descendens Clio, Diuam hanc Narbonis ad oras

Con

Conſpectam dudum (ut multo eſt doctiſſima pulchre
Pingendi) ad uiuum ſic eſt imitata, uenuſtam
Sic ſpeciem Heroo depinxit carmine, diæ
Vocis penicul o ſic effigiauit, ut acri
Vix oculo quiſquam exactè diſcernere poſſit
Num Pax ipſa ſiet, deſcriptæ an Pacis imago.
Aſpicito ò Cæſar, notum ut uiridantis oliuæ
Prætendens ramum, tibi blando arrideat ore,
Affectetque tuis iſtis conſpectibus ultrò
Admitti: Id ſi contingat, ſi denique noſtrum
Hoc munus gratum fuerit, tum audentior ore
Grandiſono, maiore tuba, grauioribus orſis
Ingentem cœli tollens ad ſidera famam
Magne tuam, nomenque ſacrum, & res ordine geſtas,
Tranſcendam altiuolas clangenti carmine nubeis.

Cornelius Scribonius
Grapheus.

ARGVMENTVM.

Hortatur Vates trepidum ad noua gaudia mundum.
Optatam GENITOR Pacem demittit Olympo.
Percutiunt fœdus, cum Rex tum Cæsar, ad urbem
Quæ in Narbonis agro Marii est contermina fossæ.
Aurato exultans uehitur PAX aurea curru,
Assidet huic Magnus Cæsar, simul assidet & Rex.
Pompa ingens celebrē sequiturque præitque triumphū.
Versibus alternis Musæ, Aoniique Poëtæ
Decantant Pacis, Regisque, & Cæsaris alti
Æternas laudes. Trahitur longo ordine Diuæ
Post currum insani Martis confusa supellex.
Itur in augustum pario de marmore templum
Diuinæ sacrum PACI, Discordia fuso
Sanguine mactatur: rapit exultatio Vatem.

PACIS
INTER CAROLVM .V. IMP. CAES. AVG. ET Franciſcum Primum, Galliarum Regem Chriſtianiſs. ad aquas Mortuas in agro Narbonis initę, Deſcriptio.

TAndem Io, tandem uenit, lætiſſima uenit
Illa dies, fauſta illa dies, illa omnibus uno
Affectu, uotiſque dies optata, feroceis
Qua poſt armorum furias poſt triſtia bella,
Poſt tempeſtates uarias, & turbida mundi
Nubila, poſt miſeram ſtragem, inſanumque laborem
Martis, & innumeras uexata è plæbe rapinas,
Marte procul pulſo, belliſque furentibus imo
Detruſis Orco, feſſis dulciſſima rebus
Donatur requies, diſploſis nubibus atræ

Con

Concedunt tenebræ, rediit Sol aureus, orbi
Clarior aura micat, cunctæ cecidere procellæ,
Iam nusquàm pugnæ, nusquàm sæua arma, tumultus
Vndique abest omnis, sunt omnia tuta, recessit
Vis inimica, Rapax telluri illisa Tyrannis
Prostrata est, penitusque iacet sine robore, summis
Mundi Principibus sibi nunc concordibus. Eia
Tristis abesto metus, longè Terrorque, Pauorque,
(Lætitia plausuque alacri assurgente) facessant:
In falces redeant fractis mucronibus hastæ,
E gladio incurruus conflerur uomer, Arator
In campos redeat securus, squallida rursus
Arua ferant fruges: rediuiuæ rursus & Artes,
Et uario externæ redeant à littore merces:
Attollat caput exultans INDVSTRIA, sanctus
Emergat LABOR, & uictum, quæstumque reducat.
Se totum in lusus & publica gaudia mundus
Soluat, & insolitis sonet undique plausibus æther.
Quisque sibi niueas optatæ insignia Pacis
Adsumat uestes gaudens, niuea omnia sunto
Vndique, nil atrum aut lugubre appareat usquam,
Sitque nihil toto niueus nisi candor in orbe.
Imprimis rerum soluantur uota PARENTI
Debita, & ex imo reddantur pectore grates,
Hanc insperatam cœlorum ex arce quietem
Qui tribuit miseris, à quo sunt omnia: Quique

Omnipotente manu solus facit omnia, nil sors,
Nil casus, nil fata, poli nil sydera possunt
Absque illo, cuncta ipse mouet, cuncta ipse suopte
Arbitrio cogit sibi subseruire, tremendæ
Illius Maiestati se subiicit omnis
Natura, & Domino incuruans sua colla Tonanti
Nil iniussa facit: dependent omnia sancto
Illius à nutu, Quo dum uult concutit orbem
Astrigerum, & uasto mutantem pondere terram.
Ipse super summi iamdudum uertice Olympi
Æterno nixus solio, dum forte iacenteis
Despectat terras, toto uidet orbe tumultu
Terribili populos passim concurrere, Martem
Omnia turbare, omnia concutere, omnia cæde
Sanguinea implere, innocuam procul esse fugatam
E mundo Pacem, Furias regnare, potenter
Imperitare nephas, Æquum succumbere, Iustum
Vndique prosterni, misceri sacra prophanis,
Hinc Asiam, illinc Europam, Lybiæque feroces
Gradiuum exercere uiros, discurrere latè
Danubii ad ripam Turchas, popularier agros
Turcharum Persas, Lybicum pulsare Tyrannum
Cæsara, Cæsareo quassari Gallica marte
Regna, alacrem contra magno molimine Gallum
Obniti horrendis commoti Cæsaris armis.
Italiam, Allobrogas, Celtas, Morinosque, trucesque
Belgas

Belgas, Atrebates *miseranda sorte uicissim*
Affligi, uastari agros, euertier urbeis.
Tum sua clementer detorquens lumina pulchra
Europæ ad populos, haud passus longius atro
Christiadas bello inter se confligere, sæuam
Bellonam, Martemque iubet discedere longè
Ad Mahometæas humana haud pectora genteis,
Blasphemas genteis, cœlo execrabile sæmen:
Continuoque piam nuper tellure fugatam,
Tum cœli medio stellata in sede micantem
PACEM *ad se uocat, & placido sic ore profatur:*
Surge age Nata, leui properans descende uolatu,
Et pete florenteis Europæ sedula campos,
Tecum ibit germana soror CONCORDIA, *& ipsa*
Nuda FIDES, *firmo constent ut cuncta tenore,*
Ad quæ uos ultrò in terrarum mittimus orbem.
Esto ærumnarum iam plus satis, ipse quietem
Constitui tandem populis, finemque malorum,
Sat mihi pœnarum scelerum ob commissa dedére,
Condono offensas, placatus pono flagella,
Vindicta abstineo, iustæ prorsum immemor iræ,
Cæsareas inter turmas & Gallica castra
Infer te mediam, Regemque & Cæsara adito,
Fac inter se coëant, & fœdera iungant
Æterna, hæc mando, hæc nostra est infracta uoluntas.
Dixit, & acclinans sese, cœlestia charæ
Oscu

Oscula dat Natæ : currum parat ilicet illa
Sydereum, celerique ruens altum æthera lapsu
Deserit, & tandem uirides Narbonis in oras
Descendens, fortè ad Marii cognomine fossam
Substitit, hic magnos, & Regem & Cæsara, longo
Haud adeò ab sese disiunctos interuallo
Conspicit, hos blando aggrediens sermone salutat,
Improuiso aditu, ramo fœlicis Oliuæ
Prætenso : agnoscunt diuam, ingentique stupore
Accipiunt uenientem ultrò, ac reuerenter adorant
Attoniti, æthereo demissum numen Olympo.

PAX demissa cœlo.

Continuo mentem immutari sentit uterque,
Atque truceis animos subito mollescere flexu,
Ceu cum post pluuias, & nigri turbida cœli
Nubila, redducit rutilum Sol aureus ignem,
Et recipit solitum clarescens aura nitorem.
Deponunt odium, bellum execrantur iniquum,
Conueniunt, suasuque DEÆ mauortia ponunt
Arma alacres : lachrymæ erumpunt, in mutua læti
Oscla ruunt, seséque diu amplexantur, & hærent
Alter ab alterius collo, datur annulus illinc
Atque hinc, æternæ fidei argumenta, perenne
Percutiunt fœdus, nunquàm uiolabile fœdus,
Inque manum alterutros fido se pectore dedunt.
Summi iampridem furiis urgentibus hostes,
Nunc summi inter se (Cœli ò clementia) amici,

Cæs. Regisque congressus

Vna

Vnà ambo incedunt, unà in communia tendunt
Hospitia, unà itidem læti potumque cibumque
Cum plausu accipiunt: hic HELIONORA *uenusto*
Aspectu Regina, *inter formosa Maritum*
Regem, *interque sibi germanum Cæsara, mira*
Lætitia exultans, cupidis amplexibus ambos
Accipit, & strictis Fratremque, Virumque lacertis
Nunc hunc, nunc illum præmit, & casta oscula iungit,
Explerique nequit mentem, fraterna tuendo
Lumina, iam multos ipsi non uisa per annos:
Coram adstant gemini iuuenes, clarissima magni
Regis progenies, Henricus scilicet, atque
Carolus: ambo ingens post patrem gloria regni,
Alter Delphinus, sceptri successor & hæres,
Alter Dux urbi, cui clarum Aurelia nomen.
Adstant Cæsarei proceres hinc, adstat & illinc
Celtica Nobilitas, & non numerabile uulgus,
Visendi studio, & rerum nouitate stupenda
Adductum: Ipsa autem in medio lætissima coetu
Spectatur DIVA, *aurato circundata amictu,*
Cunctorumque oculos in se conuertit: Ibi omnes
Attonito stant ore, haurit salientia magnus
Corda stupor, nequeunt fari, uox faucibus hæret,
Immensæ præ læticiæ dulcedine nemo
Astantum potis est fletum cohibere, fluenteis
Aspiceres lachrymas guttatim labier ipsos

Gaud

Gaudentum in uultus, pendent præsentis ab ore
Cæsaris, excelsi mirantur pectoris ingens
Robur: *mirantur* Regem, *mirantur & ipsam*
Reginam, & Regis Natos, *mirantur* honorem
Virginis ætheriæ, & *formam, gestumque, habitumque*
Diuinosque Deæ *uultus, mirantur amores*
Tam *subitos inter tam hostilia pectora, dudum*
Inter se tam infesta sibi, ut totum undique mundum
Quassarint fera per bellorum incendia. Certe
(Perlegito *historias, & prisci acta omnia sæcli*)
Hoc *nunquàm à prima nascentis origine mundi*
Auditum, *ut tanti usquàm hostes, post maxima bella,*
Post cladem innumeram, post tot discrimina rerum,
Tam *promptis (idque ultrò) animis in fœdera tandem*
Sic ierint, ullis absque oratoribus, absque
Vllo *hominum medio, sibimet medium, sibi certi*
Ipsi oratores, sibi conciliumque, fidesque.
Vos *igitur longo bellorum turbine, & atra*
Tempestate *acti haud toleranda incommoda rerum*
Perpessi grauiter, nunc ò gaudete, resumptis
Este alacres animis, lætos attollite uultus,
Suspicite: En bona *adest tandem* PAX, *optima rerum*
Seruatrix PAX *illa, ostentatura per orbem*
Hunc totum, ingentes, celebres, rarosque triumphos
Diua suos, spolia ampla ferens, captiuaque post se
Agmina, & hostilem ductans longo ordine turbam,
Ingen

Ingenti incedens pompa : comitantur euntem
LIBERTAS, *& blanda* QVIES*, cunctusque fugata*
IVSTICIÆ *Cuneus, numerosoque agmine* VIRTVS.
Plaudite Io, consurgite Io, decerpite ab altis
Arboribus ramos, ramos pallentis oliuæ,
Et lauri folia, & palmæ de robore frondes:
Texite festiuas uaria de fronde coronas,
Cingite fronde comas, circumdate tempora sertis,
Carpite purpureos uiridi de cespite flores,
Herbasque, & nudam beneolenti gramine terram
Spargite, qua molli ueniens DEA *maxima gressu*
Tendit iter, ducitque sacrum lætissima currum,
Ferte faces manibus, uincant funalia Solem
Lumine magnifico, properanti occurrite pompæ
PACIS *oliuiferæ, & rarum spectate triumphum.*

PACIS *descriptio.*

Ecce ipsa aurata fulgens in ueste, superbo
(Haud procul hinc subiti per campos pulueris umbram
Cernite) adest curru, consolatur iacenteis
Afflictorum animos, & iam magis ac magis horsum
Ecce propinquat Io. Pro sella est aureus olli
Mundi ingens globus, hoc nitens sedet ipsa, superque
Eminet excelso sublimis corpore, dulci
Iucunda aspectu, roseis formosa labellis
Perpetuum ridens, cuiuis promptissima semper
Oscula porrigere, & dulceis sua brachia semper

Pandere in amplexus, nunquàm iracunda, nec atra
Bile tumens, sed semper amico pectore, semper
Pacato gaudens animo; coma fulgida ab auro
Contexto cincta est serto uiridantis Oliuæ,
Dextera fert ramum, ramum de germine eodem,
Cum ramo hoc pariter candentia lilia quassans,
Lilia mellifluæ inprimis aptissima PACI,
Binæ utrinque extant humeris cœlestibus alæ
Versicolore nota, & pennis fulgentibus auro
Distinctæ, his cœlo descendit DIVA, Tonantis
E gremio: Ignitus stellarum circulus alto
Vertice flammescens cœlesti insignit honore
Diuinum caput, & lapsam testatur Olympo.

PACIS currus.

Aureus est currus, temò aureus, aureus axis,
Atque rotæ auratis scintillant orbibus, auro
Diffulgent radii, sunt aurea cuncta, nitore
Aurifluo circum rutilascunt omnia, ab auro
Ecce repercussus latè circunfluus aër
Spectatorum oculos fulgore obtundit acuto:
Auro interlucent fulgentes undique gemmæ,
Et uarii Eöa allati usque ab gente lapilli.
Hunc circum (artificis quæ docta industria) currum
A fronte, à tergo, latere ab dextro atque sinistro,
Insignes puro historiæ cælantur in auro,
Et tanta arte quidem, ut uideantur cuncta moueri,
Hocque agere atque illud, uiuoque è pectore fari,

Namque

Namque hic pacifici plusquàm aurea tempora Regis
Spectantur, Supero primum qui numine iussus
Ardua non falso posuit delubra Tonanti,
Et duros summa populos in pace tenebat,
Dein Seruatoris sunt facta insignia Christi
Mirandis formata modis, atque arte stupenda,
Primum ut eo quondam incorrupta è Virgine nato
Aliger ætheria descendens nuncius arce
Detulerit misero pacem, & noua gaudia mundo:
Vtque sub Augusto puero hoc nascente per orbem
Tuta quies fuerit, ferro & compagibus arctis
Vt clausæ steterint post plurima tempora diræ
Belli portæ: atrox ut centum uinctus ahænis
Post tergum nodis horrendo sederit intus
Ore Furor, sæuo circum fremitu omnia terrens:
Vtque ille in cunctis passim regionibus almam
Ad Pacem populos hortans animauerit: utque
Ipse sedens asino (multum est ea bestia Paci
Commoda) diuinæ Pacis se ostenderit ultrò
Regem esse: utque alto conscenso lætus olympo
Nunc Diuorum inter cuneos & mille phalangas
Æternum gaudens æterna pace fruatur,
Et Cœli, & terræ, & nigri Dominator Auerni.

Cæsar & Rex unà triũphãtes

Ecce autem ante Deam, positis sedilibus, ipso
In currus medio, auratis in uestibus ambo

(Heus

(Heus nudate caput, genua incuruate stupentes)
Considunt unà (iucundum) maximus & REX,
Maximus & CÆSAR, *iunctis, ò gaudia, dextris,*
Et *multum inter se blando sermone loquuntur.*
Hic *Aquilam gemino migrantem uertice iuxta*
Sese astantem habet, ingenti clangore mouentem
Explicitas *alas, illum sua lilia fuluo*
Clara auro exornant: olea est redimitus uterque,
Pulchrè intertextis folia inter singula baccis.
Ipsa DEA *à tergo ambobus sublimior, istum*
Atque illum impositis manibus collo, tenet. Eia
Salue Maxime REX, *salue ò tu* Maxime CÆSAR,

Acclamatio

Concordes animæ, concordia pectora, uestræ
Europæ decus, & magni illustrissima mundi
Lumina, Christiadûm columen, tutela, unumque
Præsidium: quibus inter se concordibus, ulli
Non metuendi hostes, etiam si totus ab omni
In nos parte ruat mundus, si denique cunctis
Viribus assultet nos undique Tartarus, *alto*
Egressus barathro, & frendens extrema minetur.
Faxit diuinæ Pacis *dator ille, superni*
Regnator mundi, ut uestra hæc sanctissima uestros
Inter subiectos longos PAX *duret in annos,*
Et *dicant per uos facta aurea sæcla nepotes.*
Dii *te fortunent* REX *fœlicissime,* Dii *te*
Conseruent multo fortunatissime CÆSAR.

Dii uos incolumi cum prosperitate beatos
Perpetuum esse uelint. Dii uobis cuncta secundent
Quæ facitis, quæ facturi estis, quæque sub imo
Pectore uoluentes animo proponitis in rem
Communem regni amborum, totius & orbis,
Orbis, præsertim cui dat cognomina Christus.
In uestras ultrò sese Mahomætica dedant
Sceptra manus, meritos uobis cessura triumphos.
Per uos augescat Christi respublica: per uos
Nunc iterum toto surgat gens aurea mundo.

Sed redeamus Io, qua auidi defleximus, atque
Spectari cœptum expectemus rite triumphum.
Quatuor eximii niueo candore iugales
Pacis equi. *Ecce trahunt currū, Phædros, Terpnosque, Crotosque,*
Atque Euphron, tenues claris hinnitibus auras
Implentes late, pennatis calcibus alto
Multum exultantes gressu. Iuueniliter ore
Prædulci arridens dulcis FAVOR, *aurea pressans*
Fauor Pacis auriga. *Terga Croti, auratis currum moderatur habenis,*
Officio aurigæ fungens, sonituque flagelli
Vrget equos, tensaque manu, & clamore secundo
Cum plausu immodico rara & noua gaudia monstrat,
Pulcher adulescens uernanti floridus æuo,
Tempora uelatus fronde immortalis oliuæ.
Porro autem ante DEÆ *currum, longo ordine ducta*

Magna

Magna applaudentum præcedit turba, nefando
Quos Dea ab exilio notas redduxit ad oras
Huius nostri orbis. Primum sanctissima prodit
Illa Deum atque hominũ fotrix CONCORDIA, *dulcis* — Concordia
Illa triumphantis Pacis germana, gemellus
Cui uiridi in ramo sunt clara insignia turtur.
Altera deinde soror, fida comitata catella
Dia FIDES *uenit. Hanc sequitur tum deinde uenusto* — Fides.
LÆTICIA *aspectu. Cui se iucunda* VOLVPTAS, — Lætitia.
Atque animi DVLCEDO, *atque* EXVLTATIO *læti* — Voluptas.
Pectoris admiscent. His longo examine mille — Dulcedo.
GAVDIA *succedunt, rident, saliuntque, canuntque* — Exultatio.
Assensu uario, ferit aurea sydera murmur. — Gaudia.

Hunc nudæ CHARITES *uernanti ætate puellæ,* — Charites.
Perpetuum uirides, tenui uelamine tantum
Contectæ medium pro consuetudine corpus,
Adproperant, trino decorantes numine pompam.
Mox AMOR, *haud trux ille puer cithereia proles,* — Amor.
Flammiuomis grauiter telis metuendus & arcu:
Sed magno factore satus stellantis Olympi.
Nudulus ipse quidem, & pernicibus aureus alis,
Haud oculis captus, sed perspicuè omnia cernens,
Aduolitat, quatiens iucundis plausibus alas,
Accendens totam fraterno ardore cateruam.
Huic AGAPE *germana soror pulcherrima uirgo* — Agape.

Sese addit, nudis stipata infantibus, ipsa
Pectore nuda quidem, & niueas exerta mamillas:
Dextra facem gestat, micat ardens uertice flamma.
His sine Numinibus (res planè est uera) duobus
Nulla usquàm pax, nulla sibi concordia constat.

Hos subit ætherio rursum nunc lapsa ab Olympo
Illa Dea hunc audax nutu quæ temperat orbem
Iustitia IVSTICIA, *alatisque humeris, unoque superba*
En oculo, in frontis medio, Quo scilicet illa
Omnia recta tuens, nil usquàm lumine cernat
Obliquo quidquàm, uultu imperterrita, forti,
Magna animo, Ausoniæ cui clarum insigne secures,
Fascesque, & rectum nullo curuamine sceptrum.
Leges *Huic comes accedit* LEGVM *ueneranda Potestas,*
Rectum *Aurato insignis clauo, & Reuerentia* RECTI,
Religio *Et sacra* RELLIGIO, *candenti in ueste decora,*
Flammantem dextra gladium, clypeumque sinistra
Gestans, purpurea pictum cruce: casside fulua
Virgineas contecta comas, in utrumque parata
Seu contra insanos fidei non segniter hosteis
Stare alacrem, & certæ pro uero occumbere morti:
Seu tranquillam inter mortaleis ducere uitam,
Ipsa hæres cœli, proles diuina Tonantis.
Cui se addit sociam triplici notissima uultu
Pietas *Dudum exul* PIETAS, *uno cœlestia sursum*

Numi

Numina contemplans, altro officiosa Parenteis,
At reliquo ad dulcis Patriæ communia spectans
Commoda. Porrò autem quæris quæ cætera festam — Probitas.
Turba præit pompā? Hæc PRObitas est sancta. Verēda — Pudor
Hæc morū est GRauitas. Hic est PVDOR. Ille modestæ — Candor.
Est CANDOR uitæ. Hic rerū est SVCCESSVS, amica — Successus
Iucundus facie. Speciosa hæc nympha, beata
Est Dea PROSPERITAS. Matrona hæc inclyta, centū — Prosperitas
Secum unà adducens natos, totidemque uenustas
Præstanti forma natas, est optima rerum
VIRTVS cœlesti partu fœcunda. Sed inquis — Virtus
Quis grauis ille Senex, promissa in pectore barba,
Qui properat, curuam prægrandi pondere falcem
Nudusque alatusque tenens? Est maximus ille — Saturnus
Diuum, qui è magna genuit tellure beatam
Libertatem olim, qui condidit aurea primus
Sæcula SATVRNVS. Saturno proxima Virgo
Quæ uenit, & fractis attollens brachia uinclis,
Præ reliquis tantum gauisa exultat, ea ipsa est
Aurea LIBERTAS, Saturni filia, summis — Libertas
Nusquàm non uotis miseris mortalibus una
Exoptata nimis. Quæ autem sequitur Dea, quique
Subsequitur Deus, hic frondosa è uite coronam,
Illa gerens flauam uittata ad tempora spicam,
Hic LIBER, magna illa CERES, duo numina multum — Liber
Commoda sunt homini, furibundo à milite dudum — Ceres

Dirè afflictata, huc illuc distracta, minaci
Hinc inuasa igni, hinc pedibus calcata prophanis,
Indignum facinus, multis mortalibus atrox
Heu damnum. Quas tu uerò florente puellas
Hic spectas ætate pares, quarum altera dura
Callosáque manu fert multa animosa ligonem,
Altera fert uirideis commistis floribus herbas,
Sunt geminæ agresti prognatæ è stirpe sorores:
Altera Fertilitas glebæ est, illa altera fœlix
Fertilitas. *Cultura agrorum, humanæ spes maxima uitæ:*
Agricult. *Quis sine cuncta abeunt pessum, pereuntque uoraci*
Confecta esurie. Qui illas comitatur agresti
Indutus sagulo, membris hirsutus, onustus
Et stiua, & rastro, toto pro corpore sudans,
Labor. *Est* LABOR, *istarum genitor certissimus, olim*
Quam ipsi peperit formosa INDVSTRIA, *amore*
Capta uiri, quo nunc fruitur coniuncta marito.

Aspicito hanc autem specioso corpore Nympham,
Portantem oblongum niuea inter brachia cornu,
Cornu maturis confertum fructibus, ipsa
Copia. *Est illa omnigenum optatissima* COPIA *rerum,*
Pacis opus, sanctæ Pacis uenerabile donum.
Quæ uerò ponè insequitur lætissima, multo
Auroque gemmisque nitens, uarioque, nouoque
Barbarico de more habitu uestita, uolucri

Mul

Multum agilis planta, uarios peragrare frequenter
Valde assueta locos, centum (mirabile) linguas
Centeno ore sonans, Dio *est* Hermete *creata*
MERCATVRA *hominum Collectrix, sedula sanctæ* Mercatura
Seruatrix Pacis, ciuileis undique mores
Vrbibus adducens: quos tandem perditus ille
Corrumpit Luxus, *multo in teterrima trudens*
Flagitia, & grauium uitiorum immane barathrum.

Hæc dormitanti similem quam cernitis alta
Lectica celsam ferri, molliq́ue iacentem
Puluino innixam cubito, est gratissima cunctis
Alma QVIES *rebus, diuinæ filia Pacis:* Quies.
Quattuor hãc humeris iuuenes, Amerymnius, Aclystus,
Hesychus, *& placido ridens* Irenicus *ore,*
Portantes gestant. Sequitur spectabile monstrum,
Fœmina tercentum incedens ceruicibus, atque
Tot capitum numerò. Sed quæ siet ista, requiris?
Est quæ millenis cõstat RESPVBLICA *membris,* Respublica
Corpore præuasto turba sublimior omni,
Ipsa modum supra ante alias gauisa, malorum
Quòd iam erepta undis, belli quòd libera curis.
Quinæ aũt hæ Nymphæ, *post has quæ deinde sequutæ*
Spectantur læto properatim incedere gressu,
Præstantes forma insigni, cultuq́ue decoro,
Sunt pulchra Europa *ductæ è genitrice sorores.*

Germania.	*Hæc est flaua comam cultrix Germania magni*
Hispania	*Cæsaris.Hæc nigro est Hispania nota capillo,*
	Cæsareis itidem longè addictissima sceptris.
Gallia	*Hæc est formoso præcellens Gallia uultu,*
	Gallia Liligero nutrix gratissima Regi.
Pannonia	*Isthæc Pannonia est. Isthæc est illa superba*
	Olim orbis domitrix,toti notissima mundo
Italia	*Italia.Hæc autem ueniens postrema,istarum*
Europa	*Præclara est Genitrix,bella illa* EVROPA, *uenusto*
	Aspectu insignis,raro pulcherrima cultu,
	Partim læta quidem,partim subtristior, imo
	Pectore nonnunquàm læta inter gaudia, certo
	Cum gemitu ducens tacito suspiria tractu,
	Scilicet omnino quòd nondum libera,quòdque
	Successu in tanto sibi adhuc mala plurima restant,
	Quandoquidem ipsius dulcissima filia,nempe
	Docta illa,illa inquàm Genitricis gloria quondam
Græcia	*Græcia,inhumano miserè subiecta Tyranno*
	Turcarum,hostili ritu captiua tenetur,
	Carcere in horrendo præduris uincta catenis,
	Quinetiam dulces sibi maxima cura sorores
Asia.Lybia	*Magna* A S I A *&* *calidò Lybiæ contermina cœlò*
	Oppressæ immani dominatu, immite, superbum
	Coguntur tolerare iugum,furiosáque multum
	Iussa canis Mahometæi, imperiumque ferinum.
	Sed quæ unà graditur lateri illi adiuncta,nitenti

Spes

SPES induta habitu, dictis solatur amicis — Spes
Subtristem, fore non longum ut Nata atque Sorores
Prostrato immani, debellatoque Tyranno
In libertatem redeant, fractisque catenis
Colla iugo excutiant lætæ, rursusque paterna
Possideant regna, & secura in pace quiescant,
Visuræ demum matremque, piamque sororem.
Quo monitu illa animos dulce exhilarata resumens,
Et tristeis gemitus, grauia & suspiria ponit,
Cum reliquis plausum per gaudia læta frequentans.

Post has autem omneis magna addensante caterua
Ante DEÆ plaustrum, & fremitantes ante iugales
Proximius præeunt Musæ, Facundia, Docti — Musæ.
Scriptores, Disciplinæ, Aoniique Poetæ, — Facundia.
Artesque & multo præstans Industria sensu, — Scriptores
Solliciti Coniunx mire fœcunda Laboris, — Disciplinæ
Omnes Palladiis euincti tempora sertis, — Poetæ.
Palladios ramos, & candida lilia læti — Artes
Quassantes manibus, magnis clamoribus almam — Industria
Laudantes Pacem, attollentes Cæsara, magnum
Tollentes itidem celsa usque ad sydera Regem.
Auctores Pacis, Libertatisque reductæ.
Cantare occipiunt Musæ, tum deinde sequuntur
Et læti alterna responsant uoce Poëtæ.
Prima est Calliope celebri suauissima cantu,

Atque his attonitas demulcent uersibus auras.

CALLIOPE.

Salue PAX, *rerum seruatrix optima, multum*
Salue iterum ætherii proles ueneranda Tonantis.

POETAE.

Viuat Io Cæsar, *uiuat* Rex *optimus, almam*
Qui nobis pacem, & rursum aurea sæcula reddunt.

CLIO.

Pace nihil misero quicquam iucundius orbi,
Ipsa hilarat menteis, depressaque pectora tollit.

POETAE.

Viuat Io *Cæsar, uiuat* Rex *optimus, horum*
Munere Io *regnat toto* P*ax aurea mundo.*

EVTERPE.

Pace uigent Leges, *sacrataque iura, triumphat*
Iustitia, & facili floret Re*spublica ductu.*

POETAE.

Viuat Io *Cæsar, uiuat* Rex *optimus, ipsi*
Iustitiam nobis, calcataque iura reducunt.

MELPOMENE.

Offi-

Officio Pacis Pietas neglecta resurgit,
Relligioque caput gaudens ad sydera tollit.

POETAE.

Viuat Io Cæsar, uiuat Rex optimus, ecce
Ipsorum cura simul hæc, simul illa reuixit.

ERATO.

Pacis in imperio VIRTVS regina per orbem
Emicat, & miris mundum splendoribus ornat.

POETAE.

Viuat Io Cæsar, uiuat Rex optimus, ultrò
Qui Diuam gremio acceptá, attolluntque, fouentque.

VRANIA.

Pax facit è galeis rastros, ex ense ligones,
Proueniunt segetes, implentur frugibus arua.

POETAE.

Viuat Io Cæsar, uiuat Rex optimus, agri
Squalentes dudum, per eos nunc horrea complent.

TERPSICHORE.

Pace & opes uariæ, & cunctárum copia rerum
Quottidie crescunt, nil Diua hac præside desit.

Poë-

POETAE.

Viuat Io Cæsar, uiuat Rex optimus, Eia
Nunc & opum affluxit, & rerum plurimus usus.

POLYHYMNIA.

Pax fouet ingenuas arteis, Industria Pace
Nutritur, Pace & clara ingenia undique pollent.

POETAE.

Viuat Io Cæsar, uiuat Rex optimus: ipsis
Principibus redeunt passim quæque optima mundo.

THALIA.

Pax mœrorem abigit: Pax dulcia gaudia secum
Adducit: Pax magnam adfert optata quietem.

POETAE.

Viuat Io Cæsar, uiuat Rex optimus, ambo
Optatæ autores Pacis, magnæque quietis.

Talibus illi alacres præcedunt uocibus, aër
Exultat: contrà acclamans responsitat Echo.
Auræ. *Aëriæ autem Auræ circumque supràque uolantes*
Suspensæ plumis, & uersicoloribus alis,
Virgineos imitatæ artus, & blanda pudentum

Ora

Ora puellarum, uarios è nube serena
Proiiciunt flores, & odoro gramine terram
Desuper insternunt: florum per inania nymbus
Nubiolæ ritu niuis huc se spargit, & illuc
In gradientum agmen, dulcis fragrantia sese
Molliter insinuat nasis, atque aëra mulcet.

Ante omneis prima uadens in fronte, triumphi
Nuncius it Plausus, percharus filius ille — *Plausus*
Lætitiæ, ingentemque tubam plæno ore, tumenti
Gutture & intensis elatam faucibus inflat,
Inuitans sonitu clara ad spectacula cunctos.

At uerò ecce DEÆ *post tergum, horrenda supellex* — PACIS *Trophæa.*
Inuisi Martis, spolia hosti erepta, triumpho
Ad pompæ augmentum cumulatim adducta trahũtur.
Partim fracta quidem, partimque integra: cruentæ
Nempe uirũm exuuiæ, galeæ, thoraces ahæni,
Fragmenta hastarum, gladii, sæuæque bipennes,
Loricæque, ocreæque leues, currusque rotæque,
Armatique, & equi, & iunctis calcaria sellis,
Et signa, & laceris uexilla trementia caudis,
Vmbones, peltæ, clypei, scuta, aclides, arcus,
Spicula, balistæ, conti, iacula horrida ferro,
Et grauium catapultarum tormenta, sarissæ,
Tragulaque, & murices, & uisu immanè uerutum,

Fundæ, harpagones, ingentia gæsa, cateiæ,
Accuruique spari, & tecto mucrone dolones,
Vinculaque & manicæ, & ferro stridente catenæ,
Cornua tetra, tubæ horrisonæ, mauortia longo
Tympana cum gemitu, feralis machina uasto
Ore boans, flammasque uomens, & saxa Boarda,
Et colubri ignito ructantes fulmina collo,
Et crepitu horrifico Sclopeta rotantia glandes,
Arietibus uastis per terram in puluere tractis,
Et reliqua id genus arma, fero ex Mauorte recepta.

Martis comites.

Hinc adducuntur manibus post terga reuinctis
Ordine prælongo tracti per colla catenis
Captiuum uulgus, profugi (Dis gratia) Martis
Præcipui. Comites, Furor, Indignatio, Rixæ,
Dissidium, & germana eius Discordia, magno.
Cum clamore tonans trux Vociferatio, , *diro*
Ore fremens Rabies, *uecors* Insania, Cædes,
Cædes *sanguinea gaudens in ueste, cruento*
Plena manum tabo, Furiæque, Iræque, feroxque
Sæuitia, horrificæque Minæ, & Truculentia, & *atra*
Impietas, inimicitiæ, Vis, Impetus, amens
Vindicta, *Insidiæ, effrena* Impatientia, *Bilis*
Immodico feruore tumens, Iniuria, Fraudes,
Atque Doli, *præceps* Audacia, *dira* Cupido,
Pugnandi, mala Proditio, *imperiosa* Tyrannis,

Depopulatio atrox, prædax Vastatio rerum,
Et furta, & sæuis armata incendia flammis,
Raptusque, incestusque, & stupra, & libera nullo
Stricta Libido metu, immanisque Licentia quiduis
Patrandi, malesuada Fames, Penuria, Pestis,
Luctus, Tristities, Mœror, Querimonia, Planctus,
Et Lacrymæ, & Gemitus, Terrorque, Horrorque, Pa-
Omnes Tartarei Mauortia semina fratres, (uorque,
Tartareæque simul Mauortia turba sorores,
Assiduè insani Genitoris castra sequuti,
Abiectis animis, demisso in pectora uultu
Triste incedentes, rabidis conatibus arctis
Frustrà obluctantes uinclis, diro usque susurro
Frendentes grauiter, sæuo quòd Marte fugato
Sic Dominæ imperium Pacis sint ferre coacti.

Præteriere isti: magna dehinc ecce cohorte
Millia multa hominum qui claudant ritè triumphum,
Plaudentes ueniunt, nimirum Marte cruento
Et longo erepti bellorum turbine, læti
Agricolæ, Mercatores, numerosa caterua
Artificum, Patrum ordo grauis, promiscua plebis
Turba, uiri, iuuenes, pueri, innuptæque puellæ,
Matronæ, atque senes, serui, ancillæque sequentes,
Omnes Cecropia redimiti tempora fronde,
Vnà omnes niueo testantes gaudia cultu.

Tali-

Taliter indomito uictrix de Marte triumphans,
Talem ex hoste truci ducit PAX *aurea pompam.*
Ipse pater cuncta hæc despectans æthere ab alto,
Clara in nube sedens, natam collaudat ouantem,
Et fauet illustri, cœlo arridente, triumpho.

Ipsa autem (accedamus Io, *accedamus, & unà*
Augentes pompam, terga insectemur ouantum,
Spectemus tanti finem, atque extrema triumphi.)
Ecce ferè ad metam ueniens DIVA *aurea, sese*
Ad proprium confert pario de marmore templum,
Templum ingens, ter centenis illustre columnis,
Centenis gradibus longè à tellure leuatum,
Binæ intus magnis constructæ sumptibus aræ,
Hac Dea PAX, *illa colitur* CONCORDIA : *eodem*
Sub tecto, tercentenis stant lumina tædis
Circum aras : rutilo resplendent omnia latè
Fulgore, Assyrio mollis fragrantia totum
Implet odore locum, iactant opobalsama longè
Dulcem auram, & gratū dant mascula thura uaporem.
Amplas ante foreis, atque aurea limina phani
GLORIA *in auratis effulgens uestibus adstat,*
Auratasque aperit stridenti cardine ualuas,
Inductura illuc uenientem læta triumphum.

Iamque propinquatur templo, DEA *protinus altis*

GLORIA *descendens gradibus, uenientibus ultrò* — *Gloria.*
En occurrit ouans: ultrò comitantur euntem — *Honos.*
Pulcher HONOS, *nitidusque* DECOR, *florentib. annis* — *Decor.*
Ambo alacres iuuenes. Cuncti reuerenter utrinque
Dant spacium, quà per mediam DEA *magna cateruam*
Se ferat ad faciem belli uictricis: & ecce
Continuo currum sistit DEA, *deinde uenusto*
Ad terram gestu descendit læta: simulque
Descendunt Rex *&* Cæsar, *quos* GLORIA *blandò*
Affatu manibus prensos deducit ad altum
Delubrum, & pariter sacrata ad limina tendunt.

Tandem aũt ante gradus (latissima ubi area) templi
(More triumphantum de consuetudine prisca)
Sumpturi meritas hostili è sanguine pœnas,
Subsistunt, adstat turba hinc dextra inde sinistra
Suspensis animis expectans sedula rerum
Euentum, cum iam captiuæ ex agmine gentis
Producta in medium princeps DISCORDIA, *uinctis*
A tergo manibus, per terram in puluere plantis
Antrorsum uersis trahitur gemebunda, furorem
Antiquum eructans, ardentia lumina frustrà
Ad nubes tollens, incusans numina, sanctæque
Adlatrans Paci, *rabido cum murmure tetram*
Euomit, & bilem, & cunctum moritura uenenum.
Huc leuis ecce Puer *uolitans* AMOR, *ense minacis*

Discordia immolata.

Iustitiæ accepto (cunctis mirantibus audax
Id pueri factum) hanc uno nil territus ictu
Dissecto obtruncat iugulo, nigrumque cruorem
Spargit humi exultans. Confusus ad æthera clamor
Tollitur adstantum : prælongo exangue cadauer
Tractum unco, ad coruos auidis canibusque lupisque
Proiicitur laniandum. Hostilis cætera uulgi
Colluuies tracti uinclis, longisque catenis
Continuò ad stygii raptantur carceris umbras,
Horrificas umbras, æterna ergastula, ibibem
Supplicio extremo non una morte necandi.

His ita solemni ueterum de more peractis,
Conscendunt templum lucentibus ordine longo
Lychnuchis, anteit cunctos dea Gloria, Honosque,
Atque Decor: Pax Augustum dextra tenet, atque
Læua ipsum Regem, sequitnr quos cætera euntum
Læta cohors. Iamque introëunt penetralia, ibidem
Sacra Panomphæo, gratesque & uota Tonanti
Rite peracturi. Verum hæc arcana silenti
Cultu intus fient haud conspicienda cuiuis,
Sacrilegi este procul, cuncti procul este prophani.

Publica lætitia.

Vos autem quibus est tanta hæc uictoria cordi,
Et placet iste nouus pulso de Marte triumphus,
Ite domum læti, & chara cum coniuge, charis

Cum natis, cum uicinis, hanc quisque supremo
Conatu celebrate diem, secludite curas,
Inter uos alacres colludite, corde timorem
Pellite, communes epulas, communia passim
Ponite per uicos hilari conuiuia plausu:
Crateras magnos producite, plena Lyæo
Cymbia miscete, ebibite, indulgete choreis,
Indulgete iocis, uos totos soluite in altam
Euohe lætitiam. Ipse egomet uel primus obibo
Has parteis, primus Baccho spumantia ponam
Pocula, primus ego miranda in gaudia raptus
Vina coronabo, Regisque & Cæsaris, atque
Ad Pacis numeros potabo strennuus, amplos
(Quanquàm inconsuetus, quanquàm natura repugnet,
Me namque haud fecit gracilis natura bibacem)
Ter, quater euacuans cyathos, ter gutture læto
Aut quater ingeminans festiuo dulcia uersu
Carmina cantabo, & sublato ter pede terram
Succussans, plausu insolito, cum uoce sonora
Saltantes Satyros imitabor, ut Alphesibœus.
Atque unà mecum saltabunt, gutture læto
Cantabunt mecum, mecum fragrantia pleno
Vina bibent haustu, chari mihi quique Sodales,
Et quique insignes ingens mea gloria Amici,
Quos plerosque mihi gremio fœcunda beato
ANDOVERPA fouet, culta Andouerpa, uirentis Antuerpia

Flos patriæ, clarum uastæ Europæ *decus, illa*
Forma excellenti, longè pulcherrima magni
Filia Mercurii, quam pulchra è Doride quondam
Ad Scaldis ripam genuit, dum fortè profundo
Egressa Oceano *regionem inuisit amœnam*
Hanc nostram, admirans læta aura, & florida tempe.
ANDOVERPA *inquam, præ cunctis urbibus una*
Illustri fama, toti notissima mundo,
Multis clarum opibus Scaldim *sortita maritum,*
Sæpe mihi cantata, mihi & cantanda deinceps
Dum uiuam, & sanctæ afflabunt mihi carmina Musæ.

Sic ergo nobis primum incipientibus, Eia
Hæc eadem cuncti facite, eia ostendite quantum
Hæc uobis sedeant animo, quæ cœlitus alto
Largitur solio Rex *omnipotentis* Olympi
In commune bonum, atque in publica commoda: quin uos
(Id repetens dico) uos totos soluite in altam
Euöhe lætitiam, nihil hac optatius unquàm
Luce, nihil trepido quicquàm iucundius orbi,
Quæ peperit nobis solida cum pace quietem.

Imo hic unà omnes iusto inuitante fauore
Hanc ad lætitiam, tanta hæc ad gaudia, magno
Assensu æternos cumulatim addamus honores.
Ingenteis tollamus Io in sublime columnas,

Atque

Atque triumphaleis præclaris molibus arcus,
Pyramidasque alto ductas ad nubila tractu,
Queis inscribamus sæcli de more uetusti
Illustres Pacisque & Magni Cæsaris atque
Liligeri Regis titulos, monimentaque sancti
Fœderis, eruerint bellis ut tristibus orbem,
Reddiderintque ultrò fessis mortalibus almam
Et libertatem & (res insperata) quietem.

Treis etiam è niueo faciamus marmore sumptu
Regifico statuas, unam tibi Maxime Cæsar,
Vnam Rex Francisce tibi, tibi summa Dearum
Pax unam. Hic geminos uasta quoque mole Colossos
Artifici ductu longè attollamus ad auras,
Quorum alter Regis, regnantis Cæsaris alter
Effigiem referat: stabunt armatus uterque
Conuersi faciem ad Turchas, atque impia regna
Gentis Othomanæ, dextra minitante coruscum
Vibrantes ensem, ueluti sæua arma feroceis
Moturi nostræ iam Relligionis in hosteis.

Has autem statuas, diuinaque marmora circum
Solemneis deinceps ludos, & sacra quotannis
Publica, solemneisque epulas celebremus honore
Perpetuo: festos inter ludosque epulasque
Ducentes alacrem per carmina læta choræam,

Cuncti glaucicomæ gestantes uertice oliuæ
Contortas frondeis diuinæ insignia Pacis.
Tercentum adstabunt lætum pæana canentes
Cantores, niueis induti uestibus, atque
Cantrices totidem, Nympharum more fluenteis
Discinctæ peplos, implentes omnia late
Concentu uario, dulce applaudentibus auris.
Quem ritum, optamus, nostri tum deinde nepotes
Et nati ipsorum, & qui post nascentur ab illis,
Sollicita obseruent cura, teneantque fideles,
Istius memores per dulcia gaudia Pacis.
Quam cupidis animis, & uoto ardente precamur
Durare æternum, longè omni ad tartara bello
Proscripto. Summa hæc nostræ est sententia Musæ.

SACROSANCTISSIMA
hæc inter tantos Principes cum
ſummo totius orbis Chriſtia-
ni applauſu PAX coiit ad
Aquas mortuas, Anno
M.CCCCC.
XXXVIII.
Menſe
Iulio.

DIVO CAROLO QVINTO, IMP. CAES. SEMPER AVG. AN. M. D. XL.

Ex Hispaniis per medias Gallias in Patriam reduci, Aggratulatio.

Per Corn. Scrib. Grapheum.

OPT. MAX.
FORTVNATISSIMO, INVICTISSIMOQVE, ET PIENTISS. PRINCIPI DIVO CAROLO QVINTO, IMP. CAES. SEMPER AVG.

DVdum incredibili gliſcens rumore uolabat
Fama per has noſtras regiões, perque propinquos
Vndique Belgarum populos te Maxime CÆSAR
Per medios Gallorum agros, ampliſſima regna
Ad nos Heſperiis longè uſque ab finibus ultrò
Aduentare improuiſum, quod nemo uel unquàm

Spera

Sperare ausus erat, solum te scilicet absque
Cæsareo fastu, nullo cum milite, nullis
Constipatum armis, (mira ò fiducia) tantum
Innocuo munitum animi candore, tot urbes,
Tot populos penetrare ausum, discrimina mille
Temnere, tot nigros saltus, tot flumina, totque
Protensos altè cœli usque ad sidera montes,
Vallesque, & uastos trepido nil pectore campos
Pertransire, hyeme in media, uim frigoris atri,
Et glaciem, & rigidos horrendo flamine uentos,
Imbresque, algentesque niues, cunctasque procellas
Aëris hyberni, & malè grata incommoda fortem
Tam longæ tolerare uiæ: Te denique inermem
Tam procul à patria ignotis committere terris.
Sed nunc, ò, sed nunc benè habet, te cernimus ipsum
Iam coràm, metus omnis abest: sanctissima CÆSAR
Vicit iter durum pietas tua, Summus olympi
Respexit GENITOR *Patriæ ad suspiria, teque*
Nobis incolumem (laus illi æterna) reduxit.
Certam ex incerta tua nunc præsentia famam
Comprobat, & dubios optato pignore firmas.
Ah quanta inuasit nos suspicione maligna
Anxietas, quantus timor heu trepidantia torsit
Pectora, te CÆSAR *ne quo discrimine forsan*
Aduersus premeret casus, donec tua uastis
Explicitis alis Aquila inter lilia, & inter

Cristatas uolucres (Diuum haud sine numine) blandæ
Accepta, ad nidum properans inopina uolaret,
Et tandem his nostris reducem se sisteret oris,
Hic inter notos uersans secura leones.

Patria. Ergo alacris magno soluit se in gaudia plausu
Gratantis Patriæ pietas, te Flandria læto
Accipit amplexu, tua te Brabantia summis
Optatum uotis redeuntem suspicit, altam
Admirans Maiestatem, diuinaque prorsus
Ora sacri uultus, in quo spectatur imago
Numinis ætherii, neque enim sine numine tanta est
Maiestas terris: clara te uoce Bataui,
Te Frisii, Hannoniique alacres, gensque accola lati
Oceani, à quo illi nomen Selandia, demum
Post aliquot nō uisum annos Dominumque Patremque
Tutoremque pium per gaudia magna salutant.
Te populi, te cunctæ urbes, cuncta oppida, uillæ,
Compita, rura, pagi, uenientem feruido adorant
Affectu, certantque auidi præuertere honore
Quisque alium. Verū inter tot populosque urbesque

Antuerpia (Quàmuis prima tibi puero incunabula quondam
Ingens Ganda dedit, quàmuis dulcissima regni
Antiquam Bruxella tibi dat CAROLE sedem)
Nulla æque exultat, nulla æque est pectore toto
Ob reditum hunc gauisa tuū, atque hæc nostra potentū
Belgarum ANDOVERPA decus, pulcherrima certè

Gem

Gemma europaei, & flos florentissimus orbis,
ANDOVERPA *illa, insigni usque ad sidera fama*
Vndique per totum longè notissima mundum
Illa inquam, illa tuis & progenitoribus olim
Atque tibi nunc inprimis fidissima, sacro
Imperio semper præ aliis deuota, suisque
Vel pro Principibus non tantum perdere cunctos
Thesauros & opes, fuso sed sanguine dulcem
Intrepidis animis promptissima fundere uitam,
Si quando seu bello acri, seu pace benigna,
Quocunque in casu, in quouis discrimine tandem
Exigat id forsan quæcunque occasio, nunquam
Obluctans, nunquam iussis parére recusans,
Vsque adeo ut reliquis fors deficientibus, una
Semper in officio constans durauerit, ulli
Haud parcens sumptu, haud ulli parsura labori
Quo musquàm tibi non placeat charissima, tota
Abs te dependens, sicut bona filia dulci
A genitore solet, quo tota innititur, in quo
Sola immota hæret, quo tanquàm rupis acutæ
Præsidio fidens, ullo haud conterrita casu
Non metuit quidquàm, si etiam uel Tartarus ipse
Vel totus pariter per bella hostilia mundus
Hinc Turcæ, inde Arabes, illinc Maurusius hostis,
Hinc Scythica ingluuies, illinc gens effera Thracum
Contra ipsam uno etiam surgentes agmine totis

 Virib

Viribus insultent, & rerum extrema minentur.
Visendi illa tui longe cupidissima, iamiam
Occursura tibi, patefacto limine latas
Portarum ualuas, & clusa repagula soluens
Vrbem aperit: cunctas ædes, fora, mœnia, turres,
Templa, sacella, uiasque omneis splendore superbo
Imperat ornari, ciues hortatur, & urget
Ad lætum occursum: exultat trepida, æstuat, ardet,
Extra se rapitur, quid agat uix anxia sentit
Præ desiderio, & nimia dulcedine mentis.
Vt quando externas aliquis profectus in oras,
Si post longa iterum remearit tempora dulcis
Ad patriæ fines & limina nota, reducto
Obuia procurrit coniux dilecta marito
Atque illum strictis ter circumfusa lacertis
Gaudet inexpletum, lachrymæ gaudentis ab ore
Læticia erumpunt, unà natique piique
Cum famulis ancillæ alacres gaudentque stupentque,
Cernentes faciem optatam, præsentiaque ora
Ante haud uisa diu, tremulæ curuamine caudæ
Sussultans alludit hero, gestitque catella,
Corpore porrecto notam collambere dextram.
Haud secus illa quidem cunctis cum ciuibus, & cum
Plebe suburbana, & circum exultantibus agris
Aduentu est affecta tuo optatissime CÆSAR,
Sese ornat cultu insueto, proditque decore

Com

Compta nouo, egregiè festiuo insignis amictu, — *Antuerpiæ descriptio*
Candida puniceo uestis distincta colore
Est olli, latè lucens, quæ syrmate longo
Verrit humum, artifici mediam zona aurea textu
Quam cingit, bicolor uiridi cum fronde corolla
Ex rubris albisque rosis contexta reuincit
Illustres multum gemmisque auroque capillos,
In nodum lectos, alto stat uertice sidus
Mercurii, & niueo gemmata monilia collo
Formosum in pectus dependent leniter, in queis
Sculpta nitent urbis præclara insignia, nempe — *Antuerpiæ insignia.*
Argento fulgens castrum, fluidæque cruento
Abscissu palmæ, prostratis fortè Tyrannis
(A quibus incertum) ablatæ, qui cædibus olim
Et præda hos agros uastabant, fabula quàmuis
Istuc longè aliter per anilia somnia cœco
Obtrudat uulgo, clara hæc insignia porrò
Purpureæ albentesque rosæ (sinuamine ducto
In torquem) claudunt, ipsam comitantur euntem
Constanti uultu fautrix FORTVNA, simulque — *Fortuna*
MERCurius genitor, genitrix quoque cærula DORIS — *Mercurius*
(Namque è Mercurio certum est ac Doride natam) — *Doris.*
Illius & nutrix fœcundi lactis abundans
COPIA, multarum mulier ditissima rerum,
Et Coniux uasto procerus corpore SCALDIS, — *Scaldis*
(Nãque hũc sortita est uirgo ANDOVERPA maritũ)

Candenti uelo, festiua & harundine cinctus,
Vertice cornutus, ualida inter brachia magnum
Ipse gerens cornu, ad summum omni fruge refertum.
Cum Scalde unà autem celeres properãtque ruuntque
Fluminei proceres, antiquo stemmate multum
Illustres, primus læto per mœnia cursu
Nostra ruens VARTVS, *nobis tum deinde propinquis*
Ex agris ueniens per prata uirentia SCHINDVS,
Campanáque olim præclarus origine NETHES,
Campanas inter glebas humilesque myricas
Eductus Nethes, *cognato sanguine magno*
Coniunctus Scaldi, Et *multum formosius amœno*
Aspectu DILAS, *pariterque &* SINNA, *sodales*
Perpetui, arboreis insignes frondibus ambo,
Ambo florentes ætate, alacrique iuuenta.
Et per Alostæos *descendens leniter agros*
TENARA, *quem noto appellãt cognomine* Dendram,
Dendride *prognatum* Nympha, *&* Gandæa *profectus*
Per rura extremis flandrorum è finibus, alto
Germanus Scaldi *peramœnus* LISA, *modesto*
Incedens passu, & tales plerique superbo
Aut fratres Scaldi, *aut consanguinitate propinqui.*
Succedit celeber solenni in ueste SENATVS
Mirifice exultans, gemino qui Consule clarus
Sexque decemque uiris primatum ex ordine constans,
Præ se fert ueteres Romanæ *gentis honores.*

Flumina in Scald. fluentia

Senatus populusque Antuerp.

Inde

Inde subit Patrum coetus, ueneranda caterua,
Cunctorumque Magistratum clarissimus ordo,
Prætores, læti Ædiles, alacresque Tribuni,
Quæstores urbis, Curatoresque, Ministrique
Ingentis populi, Collegia sacra, piique
Sacrorum reges, Diuum queis numina curæ,
Matres atque uiri, pueri, innuptæque puellæ,
Incanique senes, & læto flore iuuentus,
Omnigenumque hominũ quotquot toto undique mũdo
Vsquam habitãt, uariũ genus, Hispanique, Britannique
Et Lusitani, Gallique, Italique, Scythæque,
Germani, Indi, Arabes, Afrique, Asiæque coloni,
Pannones, Illyrici, Thraces, quosque ultima Thyle,
Et quos huc etiam tellus antarctica mittit,
Ornatu uario, uariis in uestibus omnes
Conspicui, partim pedites, partimque superbis
Sublimes in equis, resonant hinnitibus auræ,
Terra pedum crebro pulsu calcata tremiscit,
Omnibus in uicis, perque omnia strata uiarum
Vndique odoriferis ornantur limina sertis
Templa coronantur, postes fragrantibus herbis
Passim obuoluuntur, passim tota urbe patescunt
Atriaque, excultæque domus, altæque fenestræ.
Ocia agunt omnes, intermissoque labore
Solennem faciuntque diem, dulcique quieti
Se dedunt ciues, uariis aulæa figuris

Parietibus cunctis (prout rerum est cuique facultas)
Ritè intenduntur, productis funibus alto
Transuersim è tecto, suspendit quisque coronas
Floribus & dulci contextas gramine, passim
Solennes epulæ, conuiuia publica, læti
Conuentus, ludi, spectacula rara parantur
Plurima, uicatim discurrens uestibus albis
Læticia. Conspicua, aurato suras euincta cothurno
Insignis facie uirgo & rubicante labello
Assiduum ridens, toti gratissima mundo
LÆTICIA, hortatur cunctos ad gaudia, dulcis
Voluptas Sollicitat blandè exultantum corda VOLVPTAS.

Omnibus ergo auidè multum expectantibus, Eia
Iam coràm exoptatus ades, portisque propinquas
Nostræ Vrbis CÆSAR. diuina agnoscimus ora,
Cœlestesque tuos uultus. En aurea CÆSAR
Ista tua ANDOuerpa, oculos, mentemque, animumque
Corque manu gestans proprium, lætissima portis
Tandem egressa, tibi occurrit, prostrataque sacros
Ante tuos AVGVSTE pedes, ingente stupore
Primum hæret trepidus, mox paulò animosior ore
Subtimido reducem perquàm officiosa salutat,
Seque tibi totam cunctis cum ciuibus, unà
Cum rebus cunctis offert, traditque benigni
Miro ardore animi, & claues tibi porrigit urbis.

Por

Porrò uerecundis accedens gestibus, ore
Virgineo simplex, submissa fronte, modesto
Cuius nota habitu, lenis REVERENTIA, primum
Ante omnes te aggressa, humilis ueneratur, adorat,
Procumbens genibus, Populique, Patresque, Senatusque
Atque Magistratus cuncti, proceresque sequuntur,
Corda etiam atque oculos manibus mentemque ferētes.
Ipse sinus latos exertaque brachia pandens
Te noster SCALDIS, te formosissima DORIS
Suscipiunt læti, Nymphæ tibi SCALDIDES altis
Egressæ ripis occurrunt, suauiter ulnis
Virgineis te amplexantes, plænisque canistris
Quacunque incedis floresque herbasque recentes
Certatim fundunt, totum tibi (suspice) SCALDIS
Effundit cornu, cumulat sua munera DORIS.
Omnibus ipsæ etiam pratisque agrisque relictis
Siluisque & campis, diuersa è parte profectæ
Andouerpiades numeroso examine nymphæ
Visuræ hanc Maiestatem, uultusque cupitos
DIVE tuos, cum Scalde unà & cum Doride, & omni
Cum populo occurrunt tibi, gratanturque, modisque
Mirandis hilares communia gaudia miscent,
Quæque suo insignes cultu formosa caterua,
Virginei cœtus uisu pulcherrimus ordo.

Reuerētia

Nymphæ scaldides

Nymphæ Andouerpiades.

Iamque urbem ingrederis, porrectis præuolat alis

Illa biceps uolucris, magno tibi munere summus
Quam dedit ipse PATER, præclarũ insigne potentis
Imperii istius, gemino te numine uallant
Gloria. Et tecum unà intrant, aurato GLORIA curru
Maiestas Atque itidem aurato MAIESTAS aurea plaustro
Clemẽtia. Inuectæ, at miti suauis CLEMENTIA uultu
Præcedit, nunc his alacris, nunc blandior illis
Arridens, te Nobilium ingens turba tuorum
Prosequitur gaudens, & quadrupedante tumultu
Longa Equitum series aurato ex ordine clari
Succedunt properè, gaudentiáque agmina claudunt.
Maria Regina. At tua chara soror, MARIA, illa animosa uirago,
Regina illa, oculus CÆSAR tuus, illa tuorum
Belgarum rectrix uel prudentissima, sexus
Fœminei rarus flos, & noua gloria, tecum
Vrbem unà ingrediens, charo tibi proxima fratri
Incedit, celebrem decorans gemma inclyta pompam.
Confestim tota subitis tinnitibus urbe
(Læticiæ signum, & miri argumenta fauoris)
Æra sonant altis pendentia turribus, acres
Quà transis clanguntque tubæ, bomboque frequenti
Tympana tensa crepant, lætis clamoribus omnes
Musæ Implentur uici, festiuo Musica cantu
Perstrepit hic illic, urbis per compita Diuæ
Musica AONIDES tua facta canunt, te gutture laudant
Incessabundæ: In primis uerò mea CLIO

Præ reliquis gaudens luditque canitque salitque
Gestibus insuetis. flammantes undique tædæ
Ante ædes cunctas collucent lumine claro,
Igne uiæ longo rutilascunt ordine, clarum
Exuperantque diem, & radiantis in æthere Phœbi
Splendorem obscurant. Spectantum turba domorum
E tectis, foribusque, uiisque, altisque fenestris
Te contemplantur, prætergrediuntis ab ore
Dependent, nequeunt uisu satiarier, ardent
Te rursum atque iterũ, rursumque iterumque uidere.
Occurrunt passim uariis spectacula formis
Pegmatibus celsis ostensa, oculosque tuentum
Admiranda, tuas CÆSAR *referentia laudes,*
Immensas laudes, digna & præconia factis
Magne AVGVSTE *tuis, rara uirtute stupendis.*
Sospite sic tandem te in mœnia nostra recepto,
Supra quàm dici possit, gaudemus, ouantes
Plaudimus, exultamus Io, insignesque triumphos
Ducimus, ingentem canimus pæana, choræis
Indulgemus Io, læti saltamus, amico
Congressu inter nos hilares epulamur, Hiaccho
Vina coronamus, spumantia pocula magnos
Haurimus ciathos, alto bis, ter, quater, ore
Euohe clamantes, iucundis uultibus omnes
Mire festiui, præsenti numine magnus **Comos**
COMOS *adest, adstans mensis, uariasque repandis* **Deus**

Delicias

Delicias patinis, & grata obsonia nobis
Sedulus apponens, adstans quoque corpore totus
Nudus, pampinea uelatus tempora fronde

Bacchus

Ille puer BACCHVS, circumfert pocula, mensas
Vino onerat, miscet nunc his nunc strenuus illis,
Diuinisque suis ultronea gaudia donis
Conduplicat, plausumque augens animosque fauentum
Læticiam addit læticiæ, quæ gloria Baccho
Prima datur, seu telluris, siue ætheris orbe.

Templum Antuerp.

Est Vrbe in media templum uenerabile, templum
Augustum, sublime, ingens, quo clarius usquàm
Vix toto est mundo, turris uastissima longè
Porrecta in cœlum fermè ignea sidera tangit,
Pyramidis ritu paulatim educta sub auras.
Centenæ fumant accensis ignibus aræ,
Innumeri prorsum sacris altaribus adstant
Sacrifici Mystæ, & psallentum plurimus ordo:

Votum Antuerp.

Huc tua se confert gressu ANDOVERPA pudico
Procumbensque humili proiectu ante ora Tonantis
Suppliciter pro te CÆSAR ter maxime, pro te
CAROLE deliciæ mundi, & spes maxima rerum
Vota facit, funditque preces, laudatque benignum
Blanda Patrem, immẽsasque agit imo è pectore grates,
Quòd tam insperato per mille pericula nobis
Te dederit saluum, Et nos ædem intramus eandem

Omni

Omni cum populo, atque aris accendimus ignes,
Vndique panchæos per templum adolemus odores,
Et sacrum solemne DEO *litamus, & hymnos*
Et psalmos canimus, & flexo poplite utroque
Atque utraque manu stellantis ad ætheris orbeis
Protensa, oramus proni, ut te NVMINA *nobis*
Longo æuo incolumem seruent, semperque beata
Prosperitate uelint multos regnare per annos
Magnæ Asiæ, claræ Europæ, Libiæque subactæ
Ingentem Dominatorem, rerumque monarcham
Cunctarum, faciant uerò ut te præside sæuis
Vndique deuictis toto mundo hostibus alma
Iusticia & Pietas, placida & cum Pace, seuera
Relligio, & rerum fœlix successus abundent,
Et magis atque magis florescant, aurea currant
Sæcula: postquàm autem te fata extrema uocarint
Et cœlo assumptus fulgenti in nube sedebis
Sub pedibus terram & cuncta hæc mortalia cernens
Semideus, tum fortuna & successibus iisdem
Ille tuus post te proles diuina PHILIPPVS
Clarum nomen Auii, regnans toti imperet orbi,
Sic nati illius, sic qui nascentur ab illis
Ordine continuo æternis currentibus annis
Totum orbem simili quondam uirtute gubernent,
Atque ita nos & nunc, & post nos longa nepotum
Progenies omni cum posteritate futura

Philippus Caroli fil.

Vsque

Vſque in infinitum fœlici ſorte beatam
Viuentes uitam, non formidabimus ullum
Diſcrimen, ſecura quies erit omnibus, aurea
Ocia erunt ſemper, ſemper pax aurea, nunquàm
Belli incommoditas, ſæuique inſania Martis
Vexabit miſeros, neque cuiquàm dira nocebit
Aut Ate, aut toto infœlix Diſcordia mundo
Profligata, graui detruſa in tartara lapſu.
Tu uerò ò hominum longe humaniſſime CÆSAR,
Hæc noſtra officia, hos animos, hæc uota benignus
Aſpicito, atque tuam uultu ANDOVERPAM *amico*
Contuitor clemens, illique oſtende fauorem
Magne tuum: quæ cum iam ſit, fueritque beata
Hactenus, & largo Diuorum munere fœlix,
Tum ſanè fuerit decies fœlicior, omneis
Ante urbeis, quotquot terrarum continet orbis,
Tanta tibi ætherio eſt conceſſa ex arce poteſtas,
Vnius ut uel nictu oculi, ſeu dulce tuentis
Seu torue auerſi, ualeas quoſcunque ſubinde
Aut fortunare, aut penitus deperdere, utramque
In partem hoc docuit grauis experientia multos.